

MÜZİK BEĞENİLERİ VE TERCİHLERİ ÜZERİNE YAZILMIŞ TEZLERE YÖNELİK SİSTEMATİK BİR DERLEME

A SYSTEMATIC REVIEW OF THESES ON MUSIC PREFERENCES AND CHOICES

 Servet Can DOĞAN¹

 Ezgi TEKGÜL²

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı, Öğretmen (MEB), servetcandogann@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi, Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, tekgulezgi90@gmail.com

Geliş Tarihi / Date Applied
17.05.2024

Kabul Tarihi / Date Accepted
01.09.2024

ÖZET

Eski insanlar duygu ve düşüncelerini dışarı aktarma ihtiyaçlarını resim, müzik gibi sanatsal alanlar ile gerçekleştirmişlerdir. İcra ettikleri müzikleri farklı amaçlar için kullanmış olsalar da zamanla kendi müzik kültürlerini de oluşturmayı başarmışlardır. Atalarımızdan kalan müzik anlayışının günümüzde kolektiften, bireysel müzik beğenisine doğru değiştiği görülmektedir. Bu değişimden ötürü müzik beğenileri ve tercihleri farklı disiplinleri de içine alan bir konu haline dönüşmüştür. Bu çalışmanın amacı müzik beğenileri ve tercihleri üzerine yazılmış tez çalışmalarının bilim dalları, yaş, cinsiyet, meslek, kültür, kişilik kategorileri bakımından incelenmesi ve analiz edilmesidir. Bu amaçla konuyla ilgili 42 yüksek lisans, 8 doktora tezi incelenmiştir. Tezler, incelendikleri değişkenler bağlamında kategorize edilmiştir. Bulgular; müzik beğeni ve tercihlerinin bireysel, çevresel ve kültürel faktörlerden etkilendiğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik beğenisi, Müzik tercihleri, Sistemantik derleme.

ABSTRACT

Throughout history, people have expressed their emotions and thoughts through various forms of art, including music. While early music served different purposes, it also contributed to the formation of distinct musical cultures. Over the time, the collective music preferences of our ancestors have evolved into more individualized tastes. This shift has broadened the scope of music preferences and choices to include various academic disciplines. This study aims to systematically review and analyze theses focused on music preferences and choices, considering factors such as academic field, age, gender, profession, culture, and personality. A total of 42 master's theses and 8 doctoral dissertations were reviewed and categorized based on these variables. The findings indicate that music preferences and choices are influenced by a combination of individual, environmental, and cultural factors.

Keywords: Music preferences, Music choices, Systematic review.

1. GİRİŞ

Müzik, insanın doğumundan başlayıp ölümüne kadarki sürede hayatının her aşamasına eşlik eden bir sanat dalıdır. Köken olarak Antik Yunancadan gelen “musike” kelimesi, Latince “musica”, Arapçada “musikiy” şeklinde adlandırılmıştır. Bizim coğrafyamızda ise 10. yy.dan itibaren “musiki” adıyla anılmış ve zaman içerisinde günümüz kullanım hali olan “müzik” ismini almıştır (Köprülü, 2018). Hayatın bir parçası olan müzik, insanlık tarihinin başından bu yana genel gündelik yaşamın içinde varlığını daima korumuştur. Kimi zaman dini törenlerde kimi zaman bir avcılık ritüelinde karşımıza çıkmıştır. İnsanoğlu, varoluşundan bu yana müzikle iç içe yaşamaktan ve hayatındaki her kalıcı alışkanlığa müziği de yerleştirmekten kaçınmamıştır. Ahmet Say’ın “Müzik Tarihi” ve Evin İlyasoğlu’nun “Zaman İçinde Müzik” adlı kitapları konu ile ilgili zengin bilgiler sunmaktadır.

Paleolitik çağlarda karşımıza çıkan müzik sanatı, zaman içerisinde insanların yaşayış tarzlarının ve gelişmişliklerinin değişmesiyle birlikte anlam kazanmış ve bir kültür haline gelme yoluna girmiştir. Bu sayede insanların yaşam tarzından, beslenme alışkanlıklarına kadar; günlük rutinlerinden, hissettikleri duygulara kadar bilgi sahibi olmamıza olanak sağlamıştır. Yıllar içerisinde kültür haline gelen müzik, zamana ve mekâna göre kabuk değiştirmiş olsa da sürekli ana benliğini korumuş, toplumlar ve kişiler hakkında bilgi edinmemizde rol oynamıştır. Bugün farklı disiplinler ilk insanlardan günümüze kadar ki dönemlerde müzik, resim ve heykel gibi sanat dallarından yararlanarak geçmişin izlerini sürmeye çalışmaktadır. Bu çalışmalar geçmişe ışık tutmasıyla beraber günümüz dijitalleşme ve teknoloji çağına da sosyolojik açıdan yapılacak çalışmaların yol göstericisi haline gelmektedir. Geçmiş dönemlerin müzik beğeni ve tercihleri konusunda bilgilerimizden yola çıkarak günümüz dünyasındaki müzik beğeni ve tercihlerinde yaşanan değişimleri yorumlayabilmekteyiz.

Sadece geçmişte değil günümüzde de müzik beğeni ve tercihleri hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Bazen bindiğimiz bir otobüste, bazen oturduğumuz bir kafede varlığını hissettirmektedir. Tercih ettiğimiz veya etmediğimiz birçok farklı müzik türüne hayatın günlük akışı içerisinde maruz kalabilmekteyiz. Farklı müzik ortamlarına göre değişkenlik gösteren müzik türleri o ortam içerisinde bulunan bireylerin müzik beğenileri hakkında da fikir verebilmektedir.

“Hoş vakit geçirmek, kültür edinmek, dinlenmek, duyguları ifade etmek, sosyalleşmek gibi nedenler bireyin farklı müzik türlerine ilgi duymasında etkili olan başlıca etkenler olarak sıralanabilir” (akt. Doğan. 1992: 354). Bireylerin müzik beğeni ve tercihlerinin birçok etkene bağlı olarak şekillendiği, değiştiği ve farklılaşabildiği söylenebilmektedir. Bu değişimi etkileyen çağımızın en büyük paya sahip faktörlerinden sosyalleşme faktörü, bazen en yakınımızdaki insanlarla, bazen de sosyal mecralar aracılığıyla dünyanın diğer ucunda yaşayan insanlarla gerçekleşebilmektedir. Bu bağlamda bireyin ulaştığı, öğrendiği, keşfettiği müzik türleri de sayıca çeşitlenmektedir.” (akt. Yağışan, 2013: 98). Bu ilişkiler hakkında ülkemizdeki ve dünyadaki bilim insanları çeşitli çalışmalarda bulunmuştur. Örnek olarak; Prof. Adrian North’un 36.000 kişi üzerinde yaptığı bir çalışmada müzik tercihlerimizin kişilik, politik kimlik ve zihinsel becerilerle çok yakın ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir (akt. Yağışan, 2013).

Müzik beğeni ve tercihlerini konu alan çalışmalar yalnızca müzik disiplini değil diğer sosyal disiplinlerde de karşımıza çıkmaktadır. Disiplinler arası bu etkileşim, müziğin psikolojik ve sosyal boyutunu beslemekle birlikte kişinin müzik beğenisi ve tercihlerini de değişime uğratmıştır. Bireyin gelişimi ve değişiminden müzik zevki ve dinleme alışkanlıkları da etkilenmektedir. Müzik zevkinin bireyin gündelik hayatına yansımalarının olduğunu söylemek

mümkündür. Bireylerin giyim tarzı, konuşma üslubu ve sosyal çevresi gibi birçok alanda tercih edilen müziğin de etkisi görülebilmektedir. Kumpasoğlu ve Kutluk (2022) tarafından yürütülen “Gündelik Yaşamda Müzik Dinleme Pratikleri” adlı çalışmada bireyin gündelik hayat içerisindeki müzik dinleme tercihinin psikolojik durumuna göre değişkenlik gösterdiği kanıtlanmıştır. Çalışmada gündelik hayat içerisindeki duygu durum değişikliğinin müzik dinleme tercihlerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de yapılan çalışmaların yıllar bazında incelemesi yapıldığında dünyada yaşanan olayların, ülkemizdeki olumlu veya olumsuz gelişmelerin ve teknolojik ilerleyişin müzik beğenilerimizde farklılıklar oluşturduğu görülmektedir. Covid-19 sürecinde Şen ve Kayabaş (2022) tarafından yürütülen çalışmada, pandemi sürecinde sağlık çalışanlarının müzik beğenileri üzerine etkisi incelenmiş ve bu dönemde psikolojik açıdan sağlıklı kalabilmeleri için çalışanların çalışma esnasında müzik dinlediklerini ve buldukları mental durumdan ötürü dinledikleri müzik tarzlarında da değişimler meydana geldiği görülmüştür. Yağışan’ın (2013) müzik ve duygular üzerinde yaptığı çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Bu makalede, Türkiye’de müzik beğeni ve tercihlerinin incelenmesine yönelik yürütülen yüksek lisans ve doktora tezleri derlenerek analiz edilmiştir. Araştırmanın problemini “Çeşitli ölçütler bağlamında bireyin müzik tercihleri ve beğenilerine ilişkin Türkiye’de yapılan lisansüstü tez çalışmaları nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

Araştırma problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müzik beğenisi ve tercihleri hangi bilim dalları özelinde incelenmiştir?
2. Müzik beğenisi ve tercihlerini yaş değişkeni bağlamında inceleyen lisansüstü çalışmalar nelerdir?
3. Müzik beğenisi ve tercihlerini cinsiyet bağlamında inceleyen lisansüstü çalışmalar nelerdir?
4. Müzik beğenisi ve tercihlerini meslek bağlamında inceleyen lisansüstü çalışmalar nelerdir?
5. Müzik beğenisi ve tercihlerini kültürel etkenler bağlamında inceleyen lisansüstü çalışmalar nelerdir?
6. Müzik beğenisi ve tercihlerini kişilik eğilimleri bağlamında inceleyen lisansüstü çalışmalar nelerdir?

2.YÖNTEM

Müzik beğeni ve tercihleri konusunda hazırlanmış lisansüstü tezlerin (yüksek lisans-doktora tezleri) derlenmesini amaçlayan bu çalışmada sistemantik derleme metodolojisinden yararlanılmıştır. Tezler Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı’ndan ulaşılmıştır. Müzik beğenisi/tercihlerini konu alan 42’si yüksek lisans, 8’i doktora tezi olmak üzere 50 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler YÖK Ulusal Tez Merkezi’ndeki tez numaralarına göre belirtilmiştir. Tezler, doküman analizi tekniğine göre analiz edilmiştir. Doküman analizi birincil elden kaynakların toplanıp analiz edilmesini içeren bir araştırma tekniğidir.

3. BULGULAR

3.1. Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin İncelendiği Bilim Dallarına İlişkin Bulgular

Müzik beğenisi ve tercihlerinin incelendiği lisansüstü çalışmaların hangi bilim dalı bünyesinde gerçekleştirildiğine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir. Müzik eğitimi, müzik bilimleri gibi müzik sanatının boyutları “Müzik Alanı” başlığı altında incelenmiştir.

Tablo 1. Bilim Dallarına Göre Tezlerin Dağılımı

Tez No	Müzik Alanı	Alan Dışı
575217	X	
587585	X	
795426	X	
323292	X	
451150	X	
461286	X	
551869	X	
587636	X	
469090	X	
98845	X	
743163		X
137128		X
226322	X	
413923	X	
436953	X	
356239	X	
249101	X	
348756	X	
211767	X	
562935	X	
485978	X	
349098	X	
221530	X	
779229	X	
113468	X	
370239	X	
637923		X
235216	X	
359880	X	
372231	X	
412411	X	
521015	X	
568091	X	
596809	X	
637439	X	
765806	X	
825750	X	
133840	X	
235228	X	
578776	X	

216927	X	
219425	X	
303571	X	
303572	X	
356683	X	
429300	X	
19508	X	
590805		X
700360		X
550173		X

Ulaşılan 50 tezden 44'ü müzik, 6'sı müzik alanının dışındaki bilim dalları bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Müzik Bilim Dalı içerisindeki çalışmaların 21'i müzik eğitimi, 23'ü müzik bilimleri (müzikoloji, güzel sanatlar enstitüsü, sosyal bilimler) kapsamındadır. Alan dışı çalışmalardan 5'i sosyoloji, biri psikoloji ana bilim dalı bünyesinde yayımlanmıştır.

3. 2. Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin Yaş Değişkeni Bağlamında İncelendiği Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bulgular

Veriler incelendiğinde, tezlerin ilköğretim, ortaöğretim ve 18 yaş üstü olmak üzere üç farklı yaş grubuna yönelik incelemelerde bulunduğu görülmüştür. Yaş gruplarına göre tez dağılımları Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Tezlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Tez No	İlköğretim	Ortaöğretim	18 yaş ve üstü
575217	x		
587585		x	
795426		x	
323292	x		
451150	x		
461286	x		
551869		x	
587636		x	
469090	x		
98845		x	
743163			X
137128		x	X
226322			X
413923			X
436953			X
356239			X
249101			X
348756		x	
211767			X
562935		x	
485978		x	
349098	x		
221530	x		
779229			X
113468	x	x	X

370239			X
637923			X
235216			X
359880			X
372231		x	
412411		x	
521015	x	x	X
568091			X
596809			X
637439		x	
765806		x	
825750			X
133840	x	x	
235228			X
578776			X
216927		x	
219425			X
303571			X
303572			X
356683	x		
429300			X
19508	x		
590805			X
700360			X
550173			X

Veriler incelendiğinde 11 tezin ilköğretim düzeyi, 17 tezin ortaöğretim düzeyinde, 27 tezin ise 18 yaş ve üstü düzeyinde kategorize edildiği görülmüştür. Yaş değişkeni bağlamında ilköğretim, ortaöğretim, on sekiz yaş ve üstü başlıkların seçilmiş olması eğitim kademelerindeki öğrencilerin zorunlu eğitime başlama yaşı göz önünde bulundurularak belli bir yaş ortalaması içerisinde oldukları tespit edildiği, yaş yazmaktansa eğitim kademelerine göre kategorize edilme yolunun daha açıklayıcı olabileceği düşünülmüştür. İlköğretim düzeyinde yürütülen tezlerin tamamının çalışma grubunun ortaokul düzeyinde yürütüldüğü tespit edilmiştir.

3.3. Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin Cinsiyet Değişkeni Bağlamında İncelendiği Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bulgular

Verilere bakıldığında cinsiyet değişkeninin müzik beğenisi/ tercihi üzerinde etkisinin bireydeki duygu ve davranış biçimi; müzik dersine, müzik türlerine ve müziğe yönelik ilgi ve tutumu bağlamında incelendiği görülmüştür. Buna ilişkin dağılımlar Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeninin Etki Alanları

Tez No	Müzik Dersi Tutumu	Türlere Tutumlar	Yönelik	Müziğe Yönelik İlgi ve Tutum
575217	X	x		X
587585		x		
795426		x		X
451150		x		
551869		x		
587636		x		
469090		x		
98845		x		
743163		x		
137128		x		

249101	x	X
211767	x	
349098	x	
221530		X
779229	x	X
370239	x	
413923	x	X
356239	x	
235216	x	
348756	x	X
568091		X
596809	x	
637439		X
765806	x	
235228	x	
216927	x	
429300	x	

Veriler incelendiğinde cinsiyet değişkeninin müzik beğenisi/ tercihi üzerinde etkisinin müzik dersine yönelik tutum bağlamında 1, müzik türlerine yönelik tutum bağlamında 24, müzik ilgisi (dinleme isteği, müzikal beğeni) bağlamında 9 adet tez çalışması yürütüldüğü görülmüştür.

4.4. Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin Meslek Bağlamında İncelendiği Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bulgular

Meslek değişkeni bağlamında inceleme yürüten tez çalışmalarına ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Tezlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Tez No	Öğretmen	Sosyal Statü	Sanatçı	Şoför	Akademisyen	Birden Çok Meslek Grupları
249101	x					
211767		X				
413923	x	X				X
436953	x					
587636		X				
637923						X
113468		X				
568091	x					
825750	x					
133840				X		
578776			x			
590805						X
303572					X	

Bulgular doğrultusunda 5 tezin öğretmenlik mesleği özelinde, 4 tezin sosyal statü, 1 tezin sanatçı, 1 tezin şoför, 1 tezin akademisyen ve 3 tezin *birden çok meslek grubu* bağlamında hazırlandığı anlaşılmıştır. 436953 numaralı tezin çalışma grubunu eğitim fakültesi lisans IV. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Söz konusu çalışma grubu öğretmen adaylarından oluşmakta olup bu nedenle tablo içerisinde öğretmenlik mesleğine ilişkin sütunda yer verilmiştir. 211767 numaralı tezin yalnızca özet verilerine ulaşılmıştır. Özette sosyal statünün müzik beğenisi/ tercihi üzerinde etki gösterdiği sonucuna değinilmiş olup meslek grupları ile ilgili bilgi verilmediği saptanmıştır. 413923 numaralı tezde “kültürel elitizm” kavramı üzerinden

mesleklere ve sosyal statü kavramına değinildiği görülmüş olup bu nedenle her iki sütunda da söz konusu teze yer verilmiştir. 413923 numara tezde öğretmenlik mesleği dışında inceleme dahilinde olan meslekler Kuaför, Avukat, Ekonomist, Muhasebeci, Turizm, Müzisyen/ Artist, Memur, İşçi, Akademisyen, Tıp Doktoru, Sigortacı, Yönetici, Serbest Meslek, Mimar/İç Mimar, Mühendis, Tekniker, Moleküler Biyolog, Gazeteci, Bankacı, Polis, Hostes, Stenograf, Ev Hanımı, Adli Tıp, Kütüphaneci, Sekreter, Diş Doktoru, Hemşire, Yargıç, Psikolog, Halkla İlişkiler, Diyetisyen, Otel Çalışanı, İtfaiyeci, İş İnsanı, Marangoz, Sendikacı, Aşçı, Özel Spor Hocası, Eczacı, Danışman ve Emekli'dir.

5.5.Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin Kültürel Etkenler Bağlamında İncelendiği Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bulgular

Müzik beğenisi ve tercihlerini kültürel etkenler bağlamında inceleyen çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir. Kültürel etkenler aile, arkadaş, okul veya bölüm, kitle iletişim araçları, öğretmen, gelir düzeyi, yerleşim yeri ve ünlüler olarak kategorize edilmiştir.

Tablo 5. İncelenen Kültürel Etkenler

Tez No	Aile	Arkadaş	Okul/ Bölüm	Kitle İletişim Araçları	Öğretmen	Gelir Düzeyi	Yerleşim Yeri	Ünlüler
575217					x			
587585							X	
795426	x							
431286	x	x						
551869	x	x	x	X		X		
587636	x	x	x	X	x			
469090	x	x	x	X		X		X
98845	x		x				X	
743163	x	x	x	X				
137128			x			X		
249101	x	x		X	x		X	X
211767	x	x	x	X			X	
562935							X	
485978	x							
349098	x	x	x	X	x	X	X	
221530			x			X		X
779229	x	x		X			X	
370239	x	x	x	X				
637923	x	x		X				
413923	x	x		X	x	X	X	
356239	x	x		X		X	X	
348756			x					
461286	x	x						
113468			x			X		
359880	x		x				X	
372231	x		x		x			
412411	x		x	X				X
521015	x	x		X				
568091			x		x			
596809			x					
765806	x	x	x		x	X		
825750	x	x		X				
133840			x					
216927	x	x	x	X				

303571	x	x	x			
356683	x	x		X		
19508		x	x	X		
590805	x	x		X	X	X
700360	x		x			
550173	x					

Veriler incelendiğinde tezlerin; aile, arkadaş, sosyal faktörler ve okul bağlamında incelemelerde bulunduğu görülmüştür. Tezlerin 29'u aile, 22'si arkadaş, 22'si okul veya bölüm, 19'u kitle iletişim araçları, 8'i öğretmen, 10'u gelir düzeyi, 11'i yerleşim yeri ve 4'ü ünlüler seçenekleri altında analiz edilmiştir.

6.6. Müzik Beğenisi ve Tercihlerinin Kişilik Eğilimleri Bağlamında İncelendiği Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bulgular

Müzik beğenisi ve tercihlerinin kişisel eğilimler bağlamında inceleyen çalışmalar, davranış ve duygu olarak kategorize edilerek Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Davranış ve Duygu Odağında Tezlerin Dağılımı

Tez No	Davranış	Duygu
587585		X
469090		X
137128	X	X
436953		X
356239	X	
235216	X	X
221530	X	
226322		X
412411		X
765806		X
133840		X
219425		X
429300		X

Veriler incelendiğinde 4 tezin davranışsal, 11 tezin duygusal kavramlara bakarak incelendiği görülmüştür. Davranış kategorisi altında yer alan çalışmalarda bireylerin olumlu/olumsuz (saldırganlık, iyimserlik vb.) davranış biçimlerinin müzik beğeni ve tercihleri üzerindeki etkilerine bakıldığı saptanmıştır. Duygu kategorisi altında incelenen çalışmalarda ise kişinin duygu durumunun, hislerinin (aşk, hüznün, ayrılık, beğeni vb.) müzik beğeni ve tercihleri üzerindeki etkisinin incelendiği tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada ülkemizde yayımlanmış müzik beğenileri ve tercihlerinin incelendiği lisansüstü tez çalışmaları içerik ve odak noktaları tespit edilerek derlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan sistemantik derleme sonucunda bilim dalları, yaş, cinsiyet, meslek, kültürel etkenler ve kişisel eğilimler başlıkları altında tezler kategorize edilmiş olup derinlemesine analiz edilmiştir.

Çalışmalar incelendiğinde farklı bilim dallarının da beğeniler ve tercihler konusunu işlediği görülmektedir. Yapılan lisansüstü çalışmaların sonuçlarında bireylerin müzik beğenilerinde gündelik hayatlarının etkilerinin olduğu görülmektedir.

Bilim dalları bağlamında yapılan incelemelerde tez bankasındaki tezlerin çoğunluğunun müzik alanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müzik alanı içerisinde yazılan tezlerin genel

çoğunluğunun sosyal bilimler enstitüleri tarafından yazıldığı güzel sanatlar ve eğitim bilimleri enstitülerinin azınlıkta kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında yer alan çalışmalar müzik beğeni ve tercihinin bireysel özelliklerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bu konunun ağırlıklı müzik alanında ele alınmış olmasının eksiklik olduğu yorumu yapılabilmektedir. Psikoloji ve Sosyoloji alanlarında bu konu hakkında az çalışma yapıldığı görülmüştür.

Yaş değişkeni bağlamında kategorize edilmiş tezlerin genel çoğunluğunun çalışma grubunda on sekiz yaş ve üzeri bireylerin olduğu görülmüştür. Diğer kategorilerin ise ilköğretim ve ortaöğretim gibi yaş kategorilerindeki öğrencilere yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş değişkeni odağında yazılmış tezlerin içerisinde üniversite öğrencileri, yüksek lisans öğrencileri ve meslek sahibi bireyler çalışma grubu içine alınmıştır.

Cinsiyet değişkeninin ele alındığı tezlerde çalışma gruplarının ağırlıklı pop müzik türünü dinlediği görülmektedir. Buldukları sosyal ortamların müzik dinleme tercihlerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Meslek değişkeni bağlamında inceleme yapan tezlerin öğretmenlik ve sosyal statü (unvan, konum) çevresinde çeşitlendiği görülmüştür. Müzik beğenisi ve tercihleri hakkında yazılan tezlerin genel çoğunluğunun bu konuya değinmediği ve incelemediği görülmüştür. İncelenen tezlerde sosyoloji dalından yapılan çalışmaların çoğunda meslek bağlamına bakılırken müzik bilim dallarının bu konu özelinde fazla durmadığı gözlemlenmiştir.

Kültür kavramı özelinde inceleme yapan tezlerde müzik beğeni ve tercihlerinde ailenin en belirleyici faktör olduğu görülmüştür. Yapılan lisansüstü çalışmaların sonuçlarında bireylerin müzik beğenilerinde gündelik hayatlarının etkilerinin olduğu görülmektedir. Toplumun en küçük yapı taşı olan aile kurumunun ise ilk müzikal beğenilerimizi şekillendirmede etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Çevre, iş, okul gibi sosyal ortamların farklı müzik tarzlarını beğenmemizde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak arkadaş, kitle iletişim araçları, öğretmen, gelir düzeyi, yerleşim yeri (il, ilçe, Mezra, köy) ve ünlülerin müzik beğenimiz ve tercihlerimizde kişiyi etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kişilik özelliklerinin müzik beğeni ve tercihlerine olan etkisinin incelendiği tezlerde dinlenen ve beğenilen müziklerin kişilerin sinirlilik, agresiflik gibi ruh durumlarından, aşk, sevgi gibi duygu durumlarından ve davranışlarından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

6. ÖNERİLER

Çalışmaların çoğunluğu müzik alanında yapılmıştır. Konu itibarı ile sosyoloji ve psikoloji gibi disiplinleri kapsamına rağmen bu alanlarda yapılan çalışmalar sayıca azdır. Sosyal bilimler alanlarında da söz konusu kapsamda çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Yapılan incelemelerde yaş değişkeninin ilköğretim ve okul öncesi dönemi kapsamadığı görülmüştür. Alan yazında bu yaş kategorilerindeki bireylerin müzik beğeni ve tercihlerine ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Bu yaş guruplarını kapsayan çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Sürekli gelişim ve değişim halinde olan müzik tercihleri ve beğenileri konusunda yapılan çalışmaların azlığı nedeniyle daha fazla çalışma ve inceleme yapılması önerilmektedir.

Müzik beğeni ve tercihleri konusunun gelişen teknoloji minvalinde çalışılmasının alana katkı açısından daha iyi katkı yapacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Ö. (2019). Adana ilinde yaşayan Z kuşağının müzikal beğenileri. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aladağ, G. (2014). Bingöl ve Sivas Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin öz geçmişlerinin müzik eğitimine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Albayrak, C. (2016). Ortaokul öğrencilerinin müzik beğeni ve dinleme tercihlerinin incelenmesi: Diyarbakır/ Hani örneği. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Albayrak, U. (2015). Müzik beğenisinde kültürel sermaye ve kültürel elitizm: Kıbrıs örneği. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Bektaş, C. (2023). Popüler müziklerde beğeni farklılıklarının kültürel çözümlemesi: Türkçe pop örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Bozkır, B. (2009). Profesyonel müzisyenlerde müzik algısı farklılıkları: Bir fMRI çalışması. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Buçuk, B. (2023). İlköğretim öğrencilerinin müzikal algı ve estetik beğeni gelişimine ilişkin öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Çolak, M. (2021). Trt müzik kanalında yayınlanan Türk halk müziği ve Türk sanat müziği programlarının dinler kitleleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Değer Biricik, E. (2007). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzikal bilgi düzeyi ile müzikal beğenileri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, B. (2019). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğrencilerin müzik dinleme ve çalma alışkanlıklarının incelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği). Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitimi Bilimler Enstitüsü.
- Demirkol, N. Y. (2002). Amasya'da yaşayan 15 yaş üzeri nüfusun dinlediği müzik türlerinin sosyokültürel faktörlere göre dağılımı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, U. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik beğeni ve tercihlerinin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi (Sivas/Zara örneği). Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, U. (2020). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik beğeni ve tercihlerinin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi (Sivas/Zara örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), s. 1579-1600. DOI:10.17755/esosder.669678
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/56179/669678>
- Ercan, H. (2014). Klasik batı müziği eğitimi veren devlet konservatuvarı müzik lisans öğrencilerinin müzikal beğenileri ve müzik dinleme alışkanlıklarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdal, B. (2009). Müzik türlerinin tercih edilmesinde kişilik özellikleri ve beğeni ilişkisi. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Ertenli, İ. (2014). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan müzik türlerini dinleme durumlarına ve programın müzik türü tercihleri üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri (Çankaya ilçesi örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.

- Gedik, A. C. (2007). Popüler müzikte beğeni farklılıkları: Bir fMRI çalışması. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Godri, B. (2014). Yöresel beğeni ve kültürel etkileşimin ses eğitimi üzerindeki etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göçer, H. (2018). Genç dinleyicilerin geleneksel Türk Müziğine yönelik düşünceleri "Malatya ili örneği". Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göksel, R. E. (2013). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin farklı müzik türlerine ilişkin tercihlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Kars ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hatay, L. (2011). Üniversite akademik çevresinin klasik müzik ile ilgili beğeni tutumları ve akademik alanları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İmık, Ü. (2007). Sosyal statünün müziksel beğeniye etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaçmaz, D. (2016). Öğrencilerin kişilik ve benlik boyutlarının müzik tercihlerine etkisinin incelenmesi (Sivas örneği). Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kamalı, C. (2017). Ortaokul öğrencilerinin müzik tercihlerinin ve bu tercihleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakaya, N. (2017). Anadolu liselerindeki öğrencilerin cep telefonlarındaki zil seslerini belirlemelerindeki etmenlerin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi (Ankara ili/Sincan örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakuyu, M. (2019). Müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal beğenilerinin çalgı seçimi üzerindeki etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Karşıcı, G. (2007). Müzik beğenisinde kültürel etkenler: Bir fmrı çalışması. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Kayhan, K. (2011). Üniversite öğrencilerinin klasik müzik ile ilgili beğeni tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, C. (2015). Popüler müzik kültürünün lise gençliğine Etkileri (Kocaeli ili / İzmit ilçesi örneği). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konuksever, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin batı ve Türk müziğine yönelik betimleyici sözel davranışları ve beğenileri. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Kumpasoğlu, B.B ve Kutluk, F. (2022). Gündelik yaşamda müzik dinleme pratikleri; pilot çalışma. Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi, VIII(ÖZEL SAYI), 431-442.
- Kuranel, E. (2017). İstanbul ortaokullarındaki 11-14 yaş arası çocukların müzik beğenisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, S. (2020). Sınıfsal ayırım ve kültürel eşitsizlikler Üniversite öğrencilerinin müzikal beğenisi ve toplumsal temelleri üzerine sosyolojik bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçük, E. Z. (2023). Lise öğrencilerinin müzik beğenilerinde müzikal soundun etkisi: Türk Halk Müziği örneği. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

- Köprülü, G. (2018). 13-15 Yüzyıl orta çağ islam medeniyeti'nde sistemci okul ve Türk mûsikîsi ilmine katkıları. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6 (2), 263-276. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/596994>
- Mertoğlu, E. (1991). İlkokullarda müzik eğitimi -teoride ve uygulamada. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü.
- Nizamoğlu, P. (2019). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin duygu durumlarına göre müzik tercihleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Noyan, H. (2012). Müzik dersinin müzik beğenisine göre ilköğretim öğrencileri üzerindeki olumlu olumsuz etkilerinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ocağcı, N. (2000). Kentleşme, kuşaklar ve müzik -Üsküdar ilçesinde 1980 doğumlu lise öğrencilerinin müzik beğenilerinin ailelerinden farklılaşması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Orhan, Ş. Y. (2003). Okul servis araçlarında dinlendiği belirlenen müzik türlerinin ergenlerin depresyon ve kaygı düzeyine etkileri. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Ortak, S. (2022). Lise öğrencilerinin çoksesli müziğe (klasik müzik) ilişkin algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Otcan, S. (2020). Türk rap müziğinde yaşanan değişim ve gelişim-uygulamalı ve karşılaştırmalı bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mişe Özen, N. G. (2019). Ankara'nın Sincan ilçesinde bulunan ortaokul öğrencilerinin müzik beğenileri, müzik dersine olan ilgi ve tutumlarına ilişkin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sezer, A. (2019). Klasik müzik performansçılarında müzik algısı ve diğer müzik türlerine yönelik yaklaşımlar. Sanatta Yeterlilik Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
- Soycan, M. (2013). Konya ili ortaöğretim ikinci kademe öğrencilerinin müziksel beğenileri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şanlı, S. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medyadaki müzik tercihlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şenel, O. (2013). Müzik algısı, müzik tercihi ve sosyal kimlik bağlamında müzikte önyargı ve kalıpyargı. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Şen, M. E., & Kayabaş, H. (2022). Covid-19 pandemi sürecinin sağlık çalışanlarının müzik beğenileri üzerindeki etkileri. İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi, 8(1), 77-84. <https://doi.org/10.22252/ijca.1094493>
- Tuna, A. (2003). Müzik tercihi ve kişilik eğilimleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tüzünoğlu, Y. (2022). Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinin müzik beğenileri üzerine bir nicel sosyolojik araştırma. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ulutürk, N. (2008). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uslu, N. B. (2010). Niğde ilinde görev yapmakta olan müzik öğretmenleri ile Niğde Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından müziksel beğenilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yağışan, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 96-113.
- Yıldırım Şahin, B. (2019). Sosyolojik açıdan müzik dinleme alışkanlıklarına etki eden etmenler: Bolu ili örneği. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ziyanoğlu, Ö. (2019). Orta sınıf ailelerin kültürel sermaye aktarımlarının sosyolojik incelemesi. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

*****

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu çalışmada taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş arasında bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışma için herhangi bir kurum ya da kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Araştırma konusu etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkıda bulunmuştur.